Socialstyrelsen

2026-10-14 Dnr: 8.9-29875/2026
8.9-31169/2026
8.9-31729/2026

Kunskapsstyrning för hälso- och sjukvården
Enheten för högspecialiserad vård
nhv@socialstyrelsen.se

Region Skåne,
patrik.tyden@skane.se
Region Stockholm,
anders.ahlsson@regionstockholm.se
Västra Götalandsregionen,
ann.ekberg.jansson@vgregion.se

Beslut om tillstånd att bedriva nationell högspecialiserad vård; viss vård vid perifera luftvägsfistlar

Beslut

Nämnden för nationell högspecialiserad vård (nämnden) bifaller Region Skånes (8.9-29875/2026) och Västra Götalandsregionens (8.9-31729/2026) ansökningar om tillstånd att bedriva nationell högspecialiserad vård inom vårdområdet viss vård vid perifera luftvägsfistlar. För tillståndet gäller de villkor som framgår av bilaga 1.

Tillstånden gäller tills vidare.

Detta beslut träder i kraft den 1 september 2027. Aktuell verksamhet ska påbörjas senast detta datum.

Nämnden avslår Region Stockholms (8.9-31169/2026) ansökan om tillstånd att bedriva nationell högspecialiserad vård inom vårdområdet viss vård vid perifera luftvägsfistlar.

Ärendet

Region Skåne (8.9-29875/2026), Region Stockholm (8.9-31169/2026) och Västra Götalandsregionen (8.9-31729/2026) har inkommit med ansökningar om tillstånd att bedriva nationell högspecialiserad vård inom vårdområdet viss vård vid perifera luftvägsfistlar samt bifogat verksamhetsbeskrivningar som redovisar verksamheternas förutsättningar att uppfylla de generella villkoren enligt Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2018:48) om nationell högspecialiserad vård och de särskilda villkoren för tillståndet.

Region Skåne har angett att vården ska bedrivas vid Skånes universitetssjukhus.

Region Stockholm har angett att vården ska bedrivas vid Karolinska universitetssjukhuset.

Västra Götalandsregionen har angett att vården ska bedrivas vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset.

Socialstyrelsen har hämtat in ett yttrande från en särskild beredningsgrupp angående vilka regioner som ska beviljas aktuellt tillstånd. Beredningsgruppen består av två representanter från varje samverkansregion. Av beredningsgruppens yttrande framgår i huvudsak följande.

Beredningsgruppen bedömer utifrån ansökningshandlingarna att Region Skåne, Region Stockholm och Västra Götalandsregionen har förutsättningar att uppfylla de generella villkoren som framgår av 4 kap. Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2018:48) om nationell högspecialiserad vård. Vidare bedömer beredningsgruppen att samtliga regioner även har förutsättningar att uppfylla sakkunniggruppens förslag till särskilda villkor för aktuellt tillstånd. Beredningsgruppen har inga kommentarer på de särskilda villkoren och föreslår att nämnden beslutar om dessa.

Beredningsgruppen finner dock, vid en samlad bedömning, att Region Skåne och Västra Götalandsregionen har bäst förutsättningar att bedriva och utveckla aktuell vård i framtiden. Beredningsgruppen föreslår att nämnden beviljar Region Skåne och Västra Götalandsregionen tillstånd att bedriva aktuell vård. Beredningsgruppen föreslår därför att nämnden avslår Region Stockholms ansökan.

Skälen för beslutet

Rättslig reglering

Enligt 7 kap. 5 a § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) krävs det tillstånd för att få bedriva nationell högspecialiserad vård. Den myndighet som regeringen bestämmer får efter ansökan från en region besluta om ett sådant tillstånd. Tillståndet ska gälla tills vidare och vara förenat med villkor. Ett tillstånd får återkallas om villkoren för det inte längre är uppfyllda, om förutsättningarna för tillståndet har ändrats eller om tillståndshavaren begär det. Beslutet får inte överklagas.

Enligt 2 kap. 2 § hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) beslutar Socialstyrelsen efter ansökan från en region om tillstånd och villkor för att bedriva nationell högspecialiserad vård. Myndigheten beslutar också om återkallelse av ett sådant tillstånd.

Enligt 19 § förordningen (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen finns inom myndigheten ett särskilt beslutsorgan som benämns Nämnden för nationell högspecialiserad vård. Beslutsorganet ska fatta beslut om tillstånd och villkor för att bedriva nationell högspecialiserad vård samt om återkallelse av ett sådant tillstånd enligt 7 kap. 5 a § hälso- och sjukvårdslagen.

Enligt 4 kap. Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2018:48) om nationell högspecialiserad vård ska verksamheten uppfylla vissa generella villkor avseende bland annat samverkan, riskanalys och kontinuitetsplan, uppföljning och utvärdering samt forskning och utveckling.

I förarbetena till hälso- och sjukvårdslagen framhålls att nämndens beslut ska baseras på en bedömning av i viken mån en enhet uppfyller de krav som gäller för det aktuella tillståndet. Patientens bästa ska vara utgångspunkten vid beslutet (prop. 2017/18:40 s. 50 ff.).

Nämndens bedömning

Nämnden bedömer att de verksamheter som Region Skåne, Region Stockholm och Västra Götalandsregionen ansvarar för, har förutsättningar att uppfylla de generella villkoren som framgår av 4 kap. Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2018:48) om nationell högspecialiserad vård samt de särskilda villkoren som gäller för aktuellt tillstånd. Nämnden konstaterar att den särskilda beredningsgruppen finner att Region Skåne och Västra Götalandsregionen har bäst förutsättningar att bedriva och utveckla aktuell vård i framtiden. Vidare konstaterar nämnden att den särskilda beredningsgruppen föreslår att Region Skåne och Västra Götalandsregionen beviljas tillstånd att bedriva aktuell vård samt att Region Stockholms ansökan avslås.

Vid en sammantagen bedömning finner nämnden att Region Skåne och Västra Götalandsregionen bör beviljas och att Region Stockholm inte bör beviljas aktuellt tillstånd att bedriva nationell högspecialiserad vård inom vårdområdet viss vård vid perifera luftvägsfistlar. Vid denna bedömning har nämnden, utöver patientens bästa, särskilt beaktat att de regioner som föreslås tilldelas tillstånd har bäst förutsättningar att bedriva och utveckla denna vård i framtiden.

Nämnden beslutar att

Region Skånes och Västra Götalandsregionens ansökningar ska bifallas.

Region Stockholms ansökan ska avslås.

Detta beslut får inte överklagas.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschefen Pär Ödman, ordförande, och de övriga ledamöterna Gilbert Tribo, samverkansregion Lund/Malmö, Marie Morell, samverkansregion Linköping, Janette Olsson, samverkansregion Göteborg, Robert Johansson, samverkansregion Stockholm, Emilie Orring, samverkansregion Uppsala/Örebro, Anna-Lena Danielsson, samverkansregion Umeå. Utredaren Anna Lord har varit föredragande.

Pär Ödman

Anna Lord

Bilaga 1

Generella villkor

Region Skåne och Västra Götalandsregionen ansvarar för att verksamheterna vid Skånes universitetssjukhus och Sahlgrenska Universitetssjukhuset uppfyller de generella villkoren som framgår av 4 kap. Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2018:48) om nationell högspecialiserad vård.

Särskilda villkor

Region Skåne och Västra Götalandsregionen ansvarar för att verksamheterna vid Skånes universitetssjukhus och Sahlgrenska Universitetssjukhuset uppfyller de särskilda villkoren för aktuellt tillstånd som framgår nedan.

Kritisk personalkompetens

Samtliga specialister/professioner i det multidisciplinära teamet ska ha specifik erfarenhet/kunskap/kompetens inom det definierade området:

- Specialist i lungsjukdomar (MDK)
- Läkare med erfarenhet/kompetens inom lungintervention (endobronkiella ingrepp) (MDK)
- Thoraxkirurg (MDK vb)
- Radiolog med thoraxkompetens/thoraxradiologisk kompetens (MDK)
- Specialist i ÖNH-sjukdomar (MDK vb)
- Specialist i kirurgi med kompetens inom övre gastrokirurgi (MDK vb)
- Thoraxanestesiolog
- Läkare med ECMO-kompetens (för att kunna hantera komplikationer)

MDK avser resurser som alltid ska delta vid den nationella multidisciplinära konferensen. MDK vb avser resurser som ska delta vid behov.

Andra kompetenser eller förutsättningar för att vården inom det definierade området ska kunna bedrivas

- Koordinator
- Interventionsradiolog (komplikationer, stora blödningar och provtagning)
- Klinisk fysiolog (operabilitet ur funktionssynpunkt)
- Kompetens för att kunna utföra rigid bronkoskopi i interventionssyfte

Kritisk utrustning eller lokaler

- Utrustning för att hantera komplikationer vid interventioner (APC, kryo, diatermi)

Övriga villkor

- NHVe ska organisera en regelbundet återkommande nationell multidisciplinär konferens (MDK).
- NHVe ska bidra till att forskning inom det aktuella sjukdomsområdet bedrivs.
- NHVe ska stödja nationellt nätverksbyggande (där alla regioner ingår) bland annat för att underlätta forskning
- NHVe ska verka för strukturerad uppföljning av vårdområdet, t.ex. genom kvalitetsregister.
- NHVe ska ansvara för överrapportering till remitterande enheter och upprätta individuella vårdplaner.
- NHVe ska följa upp patientrapporterade mått.
- NHVe ska verka för framtagning av gemensamma behandlingsriktlinjer inom det definierade området.
- NHVe ska ta fram en gemensam remissmall för anmälan till nationell MDK.
- NHVe ska ansvara för mall för registrering av patienter till register gällande endoskopiska metoder – använda samma åtgärdskoder för att kunna följa upp patienterna bättre på sikt.
- NHVe ska ansvara för att söka etiktillstånd för forskning, publikationer på insamlat/registrerat material.